

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt IX. De vestimentis Christi morituri divisio, de titulo ad crucem
appenso.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Virginum dixit: Sanguis ejus ornavit genas meas. Omnis expiandi virtus à Christi Sanguine est.

Sed per quantos cruciatus Sanguis hic fusus est? Ut omnem dolorum feriem taceamus, sunt qui censeant, in domo Caiphae incussum Christo colaphum chirotheca ferrea, eaque vi, ut mox in tumefcente toto vultu ita suffusus sit sanguis, ut notas ferreorum digitorum receperit, idque in sudario Veronica (quod Roma servat) lacerentè cerni asserunt. Imò sanctissimus hic Sanguis, velut invitus sede sua pulsus, redire cupiisset. Quod Birgitta, sancta vidua testatur his verbis: Igitur ore aperto, sicut jam expiraverat, lingua, dentes, & sanguis in ore ab aspicientibus poterant videri. Nimirum ad has latebras refugiebat sanguis, qui venis omnibus expellatur. Ita os sanguine plenum natabat.

Jobus de aquila differens, Pulli ejus, inquit, lambent sanguinem. Hoc eis in alimoniam & potionem est. Nam, ut Aristoteles sentit, aquilæ non bibunt; pro potu, sanguis est præda. Cum verò mater pullis sanguinem nequit subministrare; in femore seiplam vulnerat, eumque suis forbendum infantibus propinat. Joannes & Magdalena velut aquilini pulli ad haerendum sanguinem advolarunt. Magdalena sub cruce sanguinem cum terra sustulit, quæ in Galliis apud S. Maximinum in ampullâ vitreâ, colore rubro atque mixta servatur. Ejus mentionem faciens S. Silvester Prieras in ipsis verbis: Quæ, inquit, ut constanti omnino sermone asserunt, singularissimè observavit, sanguinem è Dominico latere fluxisse. Et quam amavit nos Christus, reverà mater, quæ non è femore tantum, sed è manibus ac pedibus ac venis omnibus, virgineum nobis Sanguinem propinavit, Sanguinem purissimum.

Sed, obsecro, cur Deus non aliter propitiari voluit, quam Sanguine, & tali Indigemus causis.

I. Ut probè capiamus, quam exacta, quam & severa sint justitiæ divinæ judicia. Quid ab homine plus petas sanguine? Si pecuniæ, si vestes, si supellex, si gemma petantur, dabit omnia, modo vitam servet & sanguinem.

II. Et si milites vociferatus fuisset Siracides, Quasi à facie colubri fuge peccata; sed tuis tam infandam malitiam latere numquam credidisset, nisi jam viso Christi Sanguine ob peccata fuso.

III. Hinc summa Christi gloria obvènit. Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen. Si Regi Codro, pro Atheniensibus, si Deiciis pro Româ sanguinem fudisse tanta fuit gloria; quantæ erit, pro omni humanâ gente occubuisse?

IV. Doctrina Christi sanè ardua est, nec aded facilis factu: animam suam & seipsum odisse, crucem amplectari, inimicos amare, iis benefacere, humano genio minimè pronum est. Has præceptiones Christus Sanguine suo conscripsit & confirmavit.

V. Hoc Angelis exemplo fuit obstupescendo, ut tantò iis amantius deservirent, pro quibus eorum Rex sanguinem etiam fudisset.

VI. Hochominibus potentissima cohortatio ad adversa quavis toleranda. Sed quidquid demum toleremus adversi, excitabit Paulus ad majora, & illud suum ingeret: g Nondum usque ad sanguinem restitistis, adversus peccatum repugnantes. Hinc acuiur velut elephantis in prælium. Et quantum Romanus populus concitari se passus, cum Julii Caesaris in curiâ obruncati cruentam vestem cerneret? Quid nos, spectato Christi corpore criento, numquid ad ausa proflisium generosiora? Et certè mihi hic Sanguis Dominicus nos calefaciat, erigatque ad fortiter agendum & patiendum, frigidi, imò mortui sumus.

VII. Virgineus hic Sanguis animi puritatem & castimoniam nos docet. Horratur Paulus: Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, hoc est, castimoniam, uti Chrysostomus & Hieronymus interpretantur. Quisquis autem evitare cupit libidinem, odete otium, & torpidam quietem. Quemadmodum verò ros maritimus herbas arentes recreat, sic animum cupiditatibus æstuantem ad sanctimoniam leges, revocat Christi Sanguis. Hoc illud vinum est germinans virgines. Sunt quidam fructus arborum ejus indolis, ut, si sint illibati divinis in paleis, vel arenâ, vel foliis quasi recentes servari possint, semel delibati non nisi melle ac saccharo servantur. Nos velut fructus à peccato sapimus libari, non virgineo melle, sed Domini Jesu Sanguine servari possumus.

Et reverà nisi quis seipsum quotidie Christi crucifixi Sanguine velut recens aspergat; eum que pîs de desertis è Dominico latere bibat, atque Jesu in cruce cruentum arctissimè complectatur, heu sensim calorem animi atque spiritus perdet, & frigeſcet, imò perdet seipsum & caelum, hostis Dei!

Sanguis Jesu Christi Filii ejus emendat nos ab omni peccato. Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu sanctorum, in Sanguine Christi, quam intravit nobis viam novam & viventem, hanc teneamus ad regnum.

CAPVT IX

De vestimentis Christi morituri divisis, de titulo ad crucem appenso.

Itu veteri Romanorum, siquando proscriptorum bona, hostiumve manubiæ aut præda venales foret, vctigaliæ locaretur, usus obtinuit, ut hasta posita, tabella cum inscriptione addita vaniret. Ita Senatus, cum incenderetur annona, publice fixit hastam, & vendidit frumentum. Hæc hasta salutis dicta. Proximè Hierosolymam in Golgothæo monte vestes regie, auctioſe sunt venditæ. Loco hastæ crux fixa, quam Christiani omnes jure meritissimo vocent Hastam salutis. Appositus est etiam titulus & inscriptio, ut sciretur, cujus eæ vestes fuissent, Jesu Nazarenus Rex Judæorum.

Hic Isaias velut auctioſans, & orbem invitans ad emendum, Venite, inquit, emite absque argento & absque ulla commutatione. Nemo serius emproter hinc arceri potest, auri argenteve inopia hinc nullam submovert. Sat pinguem crumenam habet, qui bonæ voluntatis dives est. Hic summi Regis vestes pretio venduntur missimò. Nos hoc capite potissimum duo exequemur. Primò, De Domini Jesu vestibus, quas milites inter se forte ac ferro dividerunt, agemus. Deinde, Crucis titulum, Jesu Nazarenus Rex Judæorum, exponemus.

S. I. Quæ Christi vestes fuerint divisa.

De vestibus Christi, sub ipsâ cruce divisis hæc anno-tans Joannes, Milites ergo, inquit, cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus, & fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem, & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per rotum. Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illâ cuius sit. Vt scriptura im-pleretur dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi, & in vestem meam miserunt sortem. Nullus Evangelistarum hoc mysterium sliuit, omnium explicatissimè Joannes id memoria: prodidit. Hic aliquot nobis quæstiones veniunt discutendæ.

I. Quæ & quot vestes fuerint. Euthymius censet fuisset triplices: Tunicam interiorem, seu subuculam, tunicam exteriorem, & pallium. Credibile proflus, illo ævo tibialia ceterâsque partes vestium in usu non fuisse. Tunica interior, communi Patrum præcorum sententiâ, præerat inconsutilis, & à beatissima Virgine Matre acule lanâ contexta: si quidem in Oriente, recepto more, vestes femi-

Hebr. c. 12. v. 14.
Zach. c. 9. v. 17.
1. Joan. c. 1. v. 7.
Hebr. c. 10. v. 19. & 20.
Alexand. ab Alex. lib. 3. cap. 16. m. 152.
Cruz Christi est hasta salutis.
Isa. cap. 55. v. 1.
Joan. c. 19. v. 23. & 24.
Psal. 21. v. 19.
Euthym. in Mat. c. 27.

3. Esdr. cap. 4. v. 17. **Tunica Christi interior** se ad corporis staturam auxit. Sic & vestes Judaeorum in solitudine. a Deut. cap. 3. v. 4. Ita S. Apollonii (qui quingenis Monachis praeestus, vir mirae sanctitatis fuit) vestimenta non veterascebant, cum tamen in deserto Thebaidis vixisset 40. annis, a quo ac Hebraei. Ita Palladius in Lausiana, cap. 52. Greg. Tur. lib. 1. de gloria mart. cap. 3. d. scripsit haec ante annos mille, anno 590. e. Isid. Pelus. lib. 1. ep. 74. Luc. Brug. in cap. 27. Matth. c. 11. v. 8. Luc. cap. 16. v. 19. Ad. cap. 1. v. 1.

stes feminae confecerunt. Quod Elaras asserens, Et ipse, A inquit, faciunt stolas omnium hominum. Super hanc textilem vestem fors iacta est, quam Christiani nummis facile a militibus impetrarunt. Haec omnium sensu, paribus cum Christo incrementis, ad corporis staturam auxit. Quod tanto facilius creditum est, cum de sacris paginis constet, Judaeorum vestes in solitudine annis 40. non consumptas. Vestimentum tuum quo pericabar, nequaquam vetustate defecit, & ses tuus non est subtritus, en quadragesimus annus est. a Haec vestes cum parvulis videntur crevisse (Alphonso Tostato, aliisque testibus) alioquin ex cretulentium membris non quadrasset. Unde autem linguili in t. n. immensa multitudine alias atque alias sibi vestes parassent? b Quod & verò Christus triplicis generis vestem habuerit, legi suae neutiquam contradixit: nam Apostolis, uti Euthymius exponit, unam solum tunicam gestatui permisit, quemadmodum & ipse unica contentus fuit, plures & mutatorias prohibuit.

Gregorius Turonensis luculente: c De hac verò immaculata Agni tunica, inquit, quae a quibusdam audiui, silere nequeo. d Ferunt autem in civitate Galathae, in basilica quae ad sanctos Archangelos vocitatur, retineri. Est enim haec civitas ab urbe Constantinopolitana quasi milibus centum quinquaginta passibus, in qua basilica est crypta abditissima, ibique in arca lignea hoc vestimentum habetur inditum, quae arca a devotis atque fidelibus cum summa diligentia adoratur, non immerito digna quae hoc vestimentum retineat, quod Dominicum corpus vel contingere meruit vel velare.

Haec eadem Christi tunica nunc Treviris asseveratur. Coloris est in violaceum nigrescentis, quamvis color vix dignosci queat. Sed omnes Regum & Reginarum attalicae, pictae, auro virgatae, gemmis distinctae vestes ad hanc unam collatae, arancarum tela sunt, & merae panniciae. Haec quidem Christi vestes, si pretium spectetur, viles, quod Isidorus Pelusiora e docet, paupertino ritu confectae, qualibus nimirum pauperes in Galilaea solebant uti, nondum tamen erant & honestae, quod Lucas Brugenensis asserit, f ac vel nitidissimo cuique ad usum dicta: Ecce, qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt. Et reprehensio opulenti epulonis, qui induebatur purpura & bysso. Quae Christus Dominus non verbo tantum, sed & exemplo docuit. Nam Je s v s capit facere & docere. Hunc ipsum verò minime pretiosum vestitum Christo morituro retinere non licuit, cum tamen honestioribus morte damnatis solerent vestes relinquere. Christus igitur tamquam vilissimus hominum atque abjectissimus, iis spoliatus est. Quod Chrysostomus asseverans, Vestes ejus, inquit, inter se partuntur, quod in condemnatis vilibus & abjectis fieri solet, ac omnino destitutis. Ne tantillum quidem aut servare permixtus est operiendo corpori dum viveret, aut amicis relinquere, cum exspiraret. Solent enim ex trulentia,

inquit Cyrillus, publicarum rerum vindices, non modo non condolere damnatis, verum etiam atrociter iussa peragere. & inter calamitates aliorum, robur quoddam animi ostentare. Vestes autem damnatorum quasi hereditatis lege ad se pertinentibus sibi vindicant. Quod etiam nostro aeo fit, ut licetoribus aut carnificibus pro more vestimenta eorum, quos morte affecerint, cedant in operae mercedem. Cum ergo Dominus Je s v s nihil aliud haberet, milites saltem vestimenta ejus sibi diripiendi, & pro praemio scelerati ministerii retinenda judicaverunt, contumelias interim & sarcasmos in pendentes jacentes, quod pro Regis Judaeorum vestimentis, pretiosissimis illis scilicet, eoque Rege dignis certarent, tantique Principis jam victi & capti spolia dividerent. Hujusmodi contumelias audivit, & tulit patientissimus Je s v s, viditque ipse suis oculis & coram adpexit e tormentis, quod ipsi solum supererat, vestes suas ut spolia distrahi, easque non egenis, non amicis, sed impiis in pretium occisionis cedere.

Cyrill. l. 11. in Ioan. cap. 38. Vestes Christi in pretium occisionis cesserunt. licetoribus.

S II. Quas ob causas haec vestes sorte fuerint divisa.

I Ta ergo voluit pro nobis pati, ut nihil esset in iplo, quod non verteretur ipsi & in ludibrium, & in tormentum. Omnium denique iacturam passus est, ut nos inopia ipsius ditaremur. Hanc vestium partitionem Rex Paltes tot ante saeculis praedicens, Diviserunt, inquit, sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Rem futuram describit tamquam praeteritam ob certitudinem eventus. Non potuit Hebraeus Vates clarius exprimere historiam post tot saecula futuram. Ideo Joannes Domini ocellus haec de vestibus Christi ceteris distinctius scripsit, ut monstraret, quam exacte ista divini libri praedixissent, & ut disceremus nihil passum esse Dominum Je s v m, quod servatoreum minus deceret; ne quod oculi nostri offensionis caperent & tantam nuditate ac ignominia. Imo verò magna fuit gloriae Christo, haec etiam miracula a Spiritu sancto praedicta. Quod verò Vates dicat, Super vestem meam miserunt sortem, consecutio nulla est, super alia duo vestimenta non missam sortem. Quod factum Marcus asserens, Diviserunt, inquit, vestimenta eius, mittentes sortem super eis, quae quid tollerent. Dividuntur, ait Ambrosius, vestimenta, alii aliud sorte deserunt. Ergo de geminis vestibus quatuor fecerunt partes, pro numero militum quibus carnificina erat commissa: ne quid autem querelae nasceretur, luserunt quam quilibet partem ex quatuor istis acciperet. Textilem verò togam minime disfluendam arbitrari, Non scindamus eam, inquit, sed sortiamur de illa cuius sit. Hujus divisionis & lusus militaris variis assignare causas est.

I. Irritus facti Regis, ut putarunt, cujus vestes secaruntur sub furca, in qua ipse penderet & moreretur.

II. Ut oraculis & vaticiniis sua staret veritas. Sed non ideo hoc factum, quia praevit David, sed ideo David istud praeviderat, quia futurum erat. Et en, quam opportune Deus suae voluntatis institutum per sceleratissimos, quosque homines, nil minus quam talia cogitantes, peragat.

III. Ut filii & matris dolor haec spectantium augeret; ideo id fieri permisit Pater divinus. Hoc spectaculum orbi, hoc Christo ipsi obiectum. Ea vestes, quarum vel fimbria & extremae orae quocumque morbos sanaverant, hic jam sub cruce, velut latroni celeberrimo detractae exuviae, lacerantur in praedam & mercedem carnificum.

IV. Avaritia militum, qui ubi nil auri aut pecuniae ab hoc reo relictae invenissent, impetum verterunt in vestes, quae uti non pretiosae, ita etiam non vilissimae fuerunt; & forsitan sperarunt non parvo vendendas, cum fama spargeret, vim eis ineffe magnam. Ne quid autem jurgiorum oriretur in partitione ista, sorte lis dirimebatur. Contradictiones, inquit Salomon, comprimit fors.

V. Ipsorum erant, praesertim cum venia Praesidis, pannicularia haec bona. Adriani Imperatoris rescriptum extat, quod Ulpianus a explicat, pannicularia bona ea esse, quae quis in custodiam receptus secum attulit, non omnia, sed vestes quibus indutus, nummi laterales quos victus causa in promptu habuerit, & leves annuli, qui pretii magis aureos quinque non excedant.

VI. Perfecissima Christi paupertas, cujus luculentissimum exemplum hic oculis subiecit. Non satis Christo ad propinquissimam & nummis nudum, vestibus etiam exutum in crucem se tolli voluit. Facultates illius omnes & possessiunculae, tam usus earum quam dominium in manu militum sunt. Jam hortatur & clamat: Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quae habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in calo, & veni, sequere me. c Vulpes foras domus domus habent, & volucres cali nidus, filius autem hominis non habet, nec manum, ubi caput suum reclinet. d Qui non renuntiat omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus. e

VII. Immen-

c Matth. c. 19. v. 21. d Matth. c. 8. v. 20. e Luc. c. 9. v. 58. c Luc. c. 14. v. 33

BIBL

VII. Immensa in nos liberalitas. Poterat libera- A
lissimus Christi amor dicere: En do mea omnia, insu-
per & meipsum, corpus, animum, sanguinem, hono-
rem, facultates universas; omnia mea vestra sunt.
Quidquid in me est, in tormentum aut ludibrium
versum est.

O bone IESU, modis omnibus contemneris, & irri-
deris! An non amori suffecerit, te inter latrones duos
morientē cernere? num etiam vestes tuas, ut pauperi-
rimi hominis & falsi Regis, ut malefici & latronis di-
ripi & scindi oportuit? Postquam tui hostes corpus
lacerarunt, jam etiam indumenta tua, & cor matris
tuæ, in mille partes lancinant.

Quis sensus hic fuerit beatissimæ Virginis ad cru-
cem itantis, & fuisset oculis spectantis, tunicam mi-
raculorū effectricem à canibus illis diripi, & in par-
tes scari, suos labores pedibus calcari, amictum quem
suis ipsa manibus amore tanto confecerat, tam indi-
gnis modis compilari: Non oculos lacrymis plenos in
altum extulit, cum filio solis affectibus colloca-
ta: Ergo ego, fili mi suavissime hinc vacua recedam, &
ne quidem particulam vestimenti à me facti obtineam.

Jacob polymitam vestem Iosephi filii cruentam
cernens, *Tunica filii mei est*, inquit *sera pessima comedit*
eum, bestia devoravit Ioseph. Haud aliter Virgo Mater
dixerit: Agnosco filii mei tunicam: heu fera crude-
lissima invidia laceravit filium meum!

S. III. *Mysteria & documenta è divisione
harum vestium*

Sed mysteria & documenta, quibus hæc vestium
divisio atque sortitio abundat, jam inspicienda.

I. Exteriores Christi vestes pluribus distributæ,
tunica interior uni cessit. Cæremoniari, quibus Ec-
clesia sacratiores hos dies insignit, Christiani omnes
sunt participes, Christi crucifixi statuum veneran-
tur, & oculis impertiant omnes, etiam usurarii, homi-
cidæ, adulteri; extranea hæc pietas est, amiculum
adhærens extrinsecus: interior Christi tunica, vera
Spiritus gratia, devotio solida paucior est, & eorum
tantum, quos amor sincerus ita Christo conjungit,
ita voluntas copulat, ut duo sint unus homo. Hi so-
li Deo noti. *Cognovit Dominus, qui sunt ejus.*

II. Christi vestes in quatuor partes, religio & di-
sciplina Christi in quatuor orbis plagas divisa, ut om-
nes induant Christum, quemadmodum totis terra-
rum orbis vestitur sole. In hac fide, inquit Cyrillus, ca-
ro Christi per Eucharistiam omnibus orbis partibus impar-
tibiliter communicatur.

III. Quadruplicem Christus amorem exhibuit:
Ruinam Angelorum restauravit, humanam gentem
Sanguine redemit, hostibus Judæis veniam exoravit,
idololatri se crucifigentibus suas vestes donavit.

IV. Inconfuta textilis tunica, est Ecclesia, & om-
nium Christi membrorum inter se concordia. Suafor-
tissimus miles ratione usus est, qui dixit: *Non scindamus eam.*
O quoties nos temere amicitiam, charitatem, & con-
sensionem scindimus, ob aliquot sefertios, ob paucos
nummos, ob acerbios pauca verba! Quoties lite-
ratâ cum inverecundâ lupâ clamamus illud: *Divida-
tur, dividatur?* Quanti stimulante invidiâ vocifera-
mur: *Nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur?* At verò
germana mater, *Obscuro*, inquit, *dote illi infantem vivum,*
& nolite interficere eum. Ita vero nomine Christianus,
Ego, inquit, potius nescio quid perdam, quam ut cha-
ritatem lædam, discordias seram. Quod Paulus ad eò
commendans, *Super omnia hæc*, inquit, *charitatem habere,*
quod est vinculum perfectionis. Non scindamus eam, tam-
etsi aliquid dispendii sequatur, sed fortiamur, precut
voluntas Dei & occulta ejus judicia suum cuiq; assi-
gnaverint. Et hæc quidē inter mysteria numeramus.

Tom. II.

Documenta porrò non pauciora hic suggeruntur.

I. Discamus nō amare solum hostes, & pro iis pre-
cari, sed etiam beneficiis eos afficere. Si totam ve-
stem, panem integrum, totam crumenam iis impertri-
non liceat, saltem inde partem decerpamus, & in illos
conferamus beneficia, qui nobis injurias, aut damna
quantumvis recentia intulerunt. Carnifices suos re-
muneratur Christus recentissime non incōmodum,
sed mortem inferentes. Nos quandoquē prompti pa-
rati sumus dare, sed laqueum, sed pestem, sed mille
cruces. Hoc sanè sub Domini cruce non discimus.
Nescimus cujus spiritus sumus. *Filius hominis non venit*
animas perdere, sed salvare.

1. Docu-
mentū ex
divisione
vestium
Christi.

Luc. c. 9.
v. 55. & 56.

II. Si Christi vestimenta hominibus in prædam
cesserunt, cur nos vermiculi nostra omnia cupimus
magni esse prædii, laudari, & celo attolli. Et Macrile-
gium & Simoniam, Iscariotes proditor vendit orbis
pretium, pane nullo pretio. Quateni milites sacras
vestes auferunt impune. Silet Deus & permittit. Non
ergo miremur, sed nec indignemur, nostra non mag-
no æstinari.

Secundū.

III. Si textilis Christi tunica vanum exponeretur,
quāto eam Principes & Reges emerent? Quo nunc
dicunt, ait Chrysofost. Vellem Christi formam aspice-
re, figuram, vestimenta, calceamenta! Et quot dicunt:
Vellem aliquid horum habere, quāto vis pretio vel
partem sacre tunicæ mihi cōpararem. His Chrysofost.
respondet: *Eccē eum vides, ipsum tangis ipsum manducas.* Et
tu quidem vestimenta cupis videre aut habere: ipse vero tibi
*cōcedit non tantum videre, verum & tangere, & intra se su-
mere. Verite igitur, & emite absque argento.* In humilita-
tem te submitte, atque conscientie labes detege, &
jam emisti.

Tertium.

Chrysofost.
tu quidem vestimenta cupis videre aut habere: ipse vero tibi
cōcedit non tantum videre, verum & tangere, & intra se su-
mere. Verite igitur, & emite absque argento. In humilita-
tem te submitte, atque conscientie labes detege, &
jam emisti.

IV. Discamus invidiam extremè odisse. Invidia
sera pessima Iosepho innocenti polymitam detraxit,
in cisternam eum dejecit, in Ægyptum vendidit. Et
nos hanc seram impendiis magnis alimus. Julio Cæ-
sare in curiâ confosso M. Antonius alii populum per-
oravit, & unâ cruentam tunicam monstravit. Ad ea
populus insaniens mox Cassium & Brutum urbe ex-
pulit. En cruentas Christi vestes, invidia cruentavit.
En Regem cæli in crucem suffixum, suffixit invidia.
En Dei Filium in infami trabe mortuū, invidia mori
compulit. Neque hoc Pontium Præsidem Roma-
nū latuit, *sciebat enim, quod per invidiam tradidissent eum.*

Quartum.

Matth. c. 27
vers. 18.

V. Charitatem, tunicam inconfutilem scindimus,
quotiescumque pacem turbamus, inimicitias suscipi-
mus, discordias concitamus. Cū Arius hæresi tur-
baret orbem, Petro Alexandrino Antistiti in vinculis
ingemiscenti noctu se spectandum præbuit Christus,
sed veste scisâ. Petro ejus rei causam sciscitanti,
Arius eam, ajebat, ita laceravit. Væ his qui concor-
diam & unanimitatem scindunt, qui consensionem
rumpunt, qui amicitias diffiunt, qui factionem & par-
tes trahunt, qui animorū conjunctionem dissolvunt.
Hos judex supremo die digito monstrabit, & dicet:
Hic, & hic, & iste, & ille vestem meam inconfutilem
scidit. Væ hoc giudice damnatis! *Manet enim Angelus*
Domini gladium habens, ut scindat te medium, & interficiat.

Quintum.

Baron. anno
310.

VI. Discamus amare paupertatem. En Dominum
IESUM absolutissimæ paupertatis sublimè fixum spe-
culum. Verè vir fuit videns paupertatem suam in virgâ in-
dignationis divinæ. In præsepi ponitur natus, è cruce
deponitur mortuus: vita reliqua omnis inter pauper-
tatis angustias exacta. Paupertas patiens, omnia tol-
ratur gravia in sui solatium trahit; his pacitur. Modò
ea vestem innocentie servet, ceteris vitæ commodis
carere, sui muneris esse judicat. Verè, quod Augusti-
nus dixit, *omnis philosophia magistra nobis inopia est.* Vera
paupertas ob Christum novit omnia detrimentum face-
re, & ut lutum spernere. Paupertatem Dei Filius sibi

Sextum.

Thren. c. 3.
vers. 1.

August. in
psal. 76.
Ad Phil. c. 3.
vers. 8.

I i spon-

sponsam elegit, ut nobis eam æstimatione suâ faceret pretiosam.

O mi amantissime IESV, tu verus es Elias, qui curru amoris igneo in altum subvectus, non pallium tantum, sed veites omnes, Corpus & Sanguinem nostro solatio reliquisti. Nos illi miseri sumus, qui ab Hierosolymis Hiericho descendentes, à latronibus spoliati & vulnerati, cataplasmate egerimus & vestibus. Et ò quoties sine nuptiali charitatis veste mensam tuam, & celeste convivium temeramus! Beatus qui vigilat, & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet.

O mi suavissime IESV, tuis nos vestibus tege: tu verus es Aaron, qui in monte vestibus suis nudatus obiit, Eleazar ejus filio sine paternæ vestis hereditatem subeunte. Nos filii contumaces & immorigeri, tuis tamen vestibus amicumur. Tu opulenter Booz, cujus pallio Ruth paupercula sese operit. Tu verus Joseph, qui polymitam virtutum omnium nuditati nostræ cõcedis. Annuntiorum rex diabolus castimonie togam

sedè præcidit variis illecebris. Tu mitissimus David talares verecundie unicas submittis. Filie Hierusalem super Saul sere, qui vestiebat vos cocino in deliciis, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro. Tu verè Domine IESV, Sanguinis tui cocino nos vestisti. †

Christinocem à Tiberio Imperatore Romam evocatum, Pilatus, ne à suribando Casare duci jubereur, in consuetam Christi tunicam induit, & ita se stuit Casari. Tiberius astiterit, & omni furore posito humaniter eum excepit, remisitque non sine honore. Sed facti pœnitens, velut ignavus egisset, Pontiam revocavit, non tamen minus benevolè præsentem habuit, sed tertium denique revocatum, & auxiliari tunicâ exutum, sententiâ capitali fulminavit. Ita Didacus Vega in Psalmis 3. pœnitentialem, conc. 1. mihi pag. 240. sed ex involucri fabulari evangetis verum: Quisquis iudicia Dei formidat, & Christi tunicâ involvitur, expende morientis tormenta, & ea noxiæ tuæ applica.

§. IV. De Crucis titulo, & quare scriptus.

UT orbis universus nôrit, quid hæc ad crucem auctio vanum exponat, more veteri cum inscriptione apposita est tabella. De qua Iohannes ista scripsit: autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem. Egar autem scriptum: IESVS NAZARENUS REX IUDÆORUM. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè & Latine. Videri possent hæc minuta, sed sicut de Domini vestimentis, ita etiam de hoc titulo Evangelistæ omnes scripserunt exquisitè. Matthæus & Marcus, imposuerunt super caput ejus, inquit, causam ipsius, quam aliquando præco patibulandi anteambulò proclamabat in viâ, vel ea tabulâ sine voce præferebatur, aut ipsi reo appendebatur, legentibus obvisis fatis locutura. Tribus linguis hic titulus scriptus fuerat, Hebræâ, Græcâ, Latine. Hebræâ, seu Syriacâ, suprema erat, Græcâ media, infima Latina, uti hodièque etiânum videre Romæ ad sanctæ Crucis. In hac inscriptione Pilatus ambitionis neutiquâ oblitus, idiomati Romano seu Latino infimum, hoc est, honoratissimû locum assignavit. Nam sicut in theatro locum innum, quem orchestram dicebant, Senatores occupârunt, ita in triclino locum ultimus Consul, in triumpho Imperatori debebatur. D Hæc stationis, accubitus, sessionis ratio fuit.

Idiomate triplici hunc titulum scripsit Pilatus morte Romano, quo decreta memoria posteritatis Græcè ac Latine fuerant scribenda. Hic Hebræum idioma necessariò jungendum, ut Hebræis, quorum pars maxima ad hoc spectaculum confluerat, non negaretur lectio. Arcanum Dei consilium erat, orbi universo hanc inscriptionem proponere legendam, ut ita mors Christi toto terrarum orbe didita publicaretur. Tribus linguis, ait Augustinus, tamquam tribus testibus titulus est approbatus. His tribus linguis nunc sacra fiunt. Hunc titulum Pilatus scribi iussit, atque hoc operæ, quod mihi probabilissimum, commisit Iudæo: tres namque versus isti tam Latini & Græci, quam Hebræi à dextrâ ad lævam scripti sunt, qui scribendi mos Hebræorum proprius. Sed scribæ manum Spiritus

divinus rexit, qui voluit, ut hæc scriptura triplex grandibus characteribus in tabellam buxeam incidere-retur. Tunc enim Iudæi religione, Græci sapientiâ, Romani potestate ac imperio excelebant, quo Deus significavit Christi crucifixi regnum per orbem propagandum: Omnis lingua cõstetur, quia Dominus IESVS Christus in gloriâ est Dei Patris. His linguis tribus utrumque Testamentum est scriptum, & vera religio ab Hebræis ad Græcos, ab his ad Romanos commigravit. Sed causæ tituli scripti sunt ferè istæ.

I. Mos verus, mortis & supplicii causam vulgare, aut voce præconis, aut tabellâ grandioribus litteris exarata. Quintilianus paradigma subijcit. Ad crucem fixum: Servo danti venenum domino. Complura ejus rei sunt exempla: & etiânum mos Romæ, ut quilibet civis, nil deesse voluit ad speciem justis supplicii.

II. Chryostomus censet id à Pilato factum, ut vel hoc modo causam Christi æquam & bonam pronuntiare, simul etiam fugillaret Iudæos, pœinde ac si iis in os opprobretur: En hoc honoris Regi vestro habitis, ita vestrum ipsi Messiam excipitis. Rex à Christi innocentiam & Iudæorum invidiam Pontius satis perpexit, & publicè testari voluit, eam mortem probò esse Iudæis. Notârunt illi hoc in se scriptum, & ideo conquesti, Noli, ajuat, scribere, Rex Iudæorum, sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorum. Non est Rex noster, alioquin tu eum non crucifixisses, sed regnum & coronam ambi, idcirco eum cruce dignum censuimus. Vbi Rex noster venerit, alia rerum facies erit. Interea Romanum Cæsarem veneramus.

III. Quidquid spectaverit Pilatus, seu placere Romanis, seu Iudæos aut Christum irridere, Deus innocentia Filii, regiamq; dignitatem orbi statuit declarare. Non flagitium, sed gratia & Dei donum fuerat, Regè esse Iudæorum. Prædixit hoc Pfaltes: Ego autem constitutus sum Rex ab eo, super Sion montem sanctum ejus, prædicans præceptum ejus. Dominus dixit ad me: Filius meus es tu. Rectissime quaesierunt Magi: Vbi est, qui natus est Rex Iudæorum? Ita Pater Filio arcum triumphalè erexit, cum inscriptione, quæ Christi triumphatoris nomen, patriam, dignitatè, subditos proloqueretur. Victor Amalechitis erexit sibi Saul triumphalem fornecem, æquius Christus devictis omnibus inferorum copis.

IV. Admirabilis Pilati constantia, quâ dixit: Quod scripsi, scripsi. Ita vel ignorans vaticiniis exactissime sublevit, quem admodum ejus milites in partitione vestium Pilatus veluti puerulus erat abecedarius, vix litteras colligere doctus, cui divina providentia, quid scriberet, quid diceret, dictavit. Tribus Pfalms 57. 58. 59. hic titulus præfixus est: In finem ne disperdas Dauid in tituli inscriptione. Quod exponens Augustinus, Ergo, inquit, ne corrumpas. Optime & propheticè. Quandoquidem & Iudæi suggererunt tunc Pilato, & dixerunt: Noli scribere, Rex Iudæorum; sed scribe, quia ipse se dixit Regem Iudæorum. Et Pilatus: Quod scripsi, scripsi. Et impletum est, Ne corrumpas. Nec iste solus Pfalmus habet hujusmodi inscriptionem, ut titulus non corrumpatur. Aliquot Pfalmi sic prænotati sunt, sed tamen in omnibus passio Domini præannuntiat. O ineffabilem vim divine operationis, etiam in cordibus ignorantium! Nonne occulta vox quædam Pilato, intus quodam, si dici potest, clamoroso silentio personabat, quod tantò ante in Psalmorum litteris prophetatum est: Ne corrumpas tituli inscriptionem. Ecce tituli inscriptionem non corrumpit, quod scripsit, scripsit. Sed etiam Pontifices, qui hoc corrumpi volebant, quid dicebant? Noli scribere Rex Iudæorum. Quid loquimini, insani, quid fieri contradicitis, quod mutare nullo pacto potestis? Numquid enim prophetæ non erit verum quia IESVS ait, Rex sum Iudæorum? Si corrumpi non potest quod Pilatus scripsit, corrumpi potest quod Veritas dixit? Nec minui hæc inscriptio, nec augeri vel litte-

Joan. c. 19. v. 19. & 20. Marc. c. 15. v. 24. Luc. c. 23. v. 14.

Cur triplici idiomate hic titulus scriptus.

August. in Psalm. 55.

litteralâ potest. Et hoc est, quod Pilatus objicit: Non mihi amplius integrum est hæc mutare: sententia, quam pronuntiavi, supplicii causa, quam dictavi, jam in tabulas & acta publica sunt relata. Beda hunc titulum tabellæ buxæ incisum existimat, eoque illud Isaiæ sumit: Nunc ergo ingressus scribe et super buxâ. Quod si ita est, ut dicitur, sanctus Spiritus vel ipsâ materiâ significavit eam inscriptionem non amplius deleandam; nam buxus præsertim Indica, incisam imaginem tenaciùs quàm cuprum retinet. Quòd si verò Romani judices sententiam à se pronuntiatam non mutarunt, quòd minùs Iudex supremus suam illam mutabit, Ite maledicti in ignem æternum? O Domine, peccata erant momentaria, cur supplicium sit æternum? Quod dixi, dixi. O Domine non supplicium, sed supplicii æternitatem deprecamur. Sed aliud non audient, quàm priùs: Quod dixi, dixi. O summe Iudex, igne nos puni, sed ignis æternus sævita est nimium intolerabilis. Ite, quod dixi, dixi, ite in ignem æternum.

§. V. Causæ alia scripti ejusdem tituli.

Quomodocumque verò Crucem Dominicâ consideremus, rectissimè suus illi titulus est affixus. Signatus titulis & inscriptionibus sepulchra, ferula, trophæa, libros, aras, venalia quæcumque. 1. Sepulchra. Id Moyses docens, Exiit q, Iacob titulum, inquit, super sepulchrâ ejus: Hic est titulus monumenti Iacob. Crux Christi sepulchrum fuit, quod ei Synagoga struxit, in quò tenebris tegetur. 2. Ferulus additi vel prælati tituli. Julius Cæsar triumpho Pontico illud in Ferculo legendum proposuit: Veni, Vidi, Vici. Crux Ferculum fuit, quod fecit sibi Rex Salomon de lignis Libani. 3. Trophæa titulus insignita. Crux trophæum fuit exornatissimum, quod Pater divinus Filio crexit, pollicitus, a non fore deinceps diluvium dissipans omnem terram. b Quoniam quidem Deus, ait Paulus, erat in Christo, & posuit in nobis verbum reconciliationis. 4. Libris prætinguntur tituli, ut auctor & argumentum libri sciantur. Crucifixus Iesus verè liber est intus, & foris scriptus. c Fors Christi vulgèa corninus, ait Bernardus, intus immensis amoris incendia contemplamur: hunc librum omnes legunt, sed non eodem modo ejus mysteria omnes intelligunt. Quæ Laurentius Iustinianus cõfirmans, Simplex, inquit, & indoctus habet, quod foris legat, spiritualis & persæctus quod intus intelligat: ille latificatur & compungitur, iste irradatur & accenditur. Charitatis compendium, virtutum omnium normam, & totum humanæ redemptionis modum ordinemque in hoc sui corporis inclusit volumine. Quem admodum verò ad libri calcem apponi solet vocula, Finis; ita hunc librum claudit, Consummatum est. Frons libri, primâque inscriptio: Iesus Nazareus Rex Iudæorum. Hunc librum Pater cœlestis scripsit, cum Christum hominem indueret; hunc edidit, cum homo nasceretur; hunc approbavit in monte Thabor; hunc Iudas vendidit infelix bibliopola, hunc, qui emit Senatus pontificum reject. Hic liber in cruce cõfossus & laceratus, hic emendatissimus liber, librorum omnium synopsis & summa est, hic nostrum enchiridion, hic Isagoge ad sapientiam divini amoris. Stimulus, Soliloquium suavissimum, hic pandeetæ nostræ, hic nostrum Diariû, hic itinerarium mentis in Deum, hic totius paginæ læcæ summarium. 5. Affigi solet titulus & aris. Iacob post suavissimum saxei soporis visum, Surgens manè tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum. Ita & Moyses manè surgens edificavit altare ad radices montis & duodecim titulos per duodecim tribus Israël. Crux verè ara fuit, in quâ summus Pontifex Christus seipsum obtulit in victimam, & prisca legis sacrifi-

ciis omnibus finem imposuit. Cùm igitur crux ara sit, & quidem ara ignoti Dei, quem, modum Paulus Athenis in Areopago vidit aram, in quâ scriptum erat, Ignoto Deo, titulus illi meritò præfixus. Reverà tunc ignotus erat Deus, maxime Dei Filius in cruce extensus. Quapropter Pater voluit huic aræ titulum apponi, ut orbis novum hoc sacrificium nosse disceret. 6. Rebus venalibus, & publicæ mercis titulus apponebatur, ut sciretur fieri auctionem. In Dei Filius venalem sese exponit orbi: Venite, emite absque argento, & absque ulla commutatione. Sed ut noveritis, ô emptores, quantos thesauros quàm vili liceat comparare, inscriptionem consideratissimè legite, Iesus Nazareus Rex Iudæorum. Singulas voculas, sed paucis expendamus.

§. VI. Singula voces tituli breviter expenduntur.

Iesus, Salvator orbis, Deus noster Deus salvos facienti. Servator planè sapientissimus. Doctrina ejus testatur, & conciones divinissima, quibus tot millia hominum fuimet ac cibi oblitos traxit. Per Isaiam sapius proclamari voluit: Ego Dominus Deus tuus sanctus Israël salvator tuus. Ego sum Dominus, & non est absque me salvator. Verè Salvator potentissimus. Tot prodigia & miracula satis hoc loquuntur. Sed ideo capitis damnatus est, quia Iesus est, suo Sanguine suos redempturus. Prædixit Angelus: Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. NAZAREUS, sive floridus. Latinis homo illibati floris, dicitur homo castissimus, & verè Virgo. Mater hujus Servatoris Virgo fuit floris illibatissimi, sicut & ipse filius. Hi flores duo fragrantissimi odoris suavitate implerunt orbem. Christus flos campi, qui in cruce spinis foedè confossus est. Futurum id prævidens Isaias, Et ascendet, ait, sicut virgultus coram eo, & sicut radix de terra siccanti; non est species ei neque decor. Alper est & rigidus hic crucis lectulus, sed tamen floridus. Hic obedientia, Paupertas, Patientia, Humilitas, Charitas, principes summæ virtutes, crucis flores sunt.

REX. Plebecula Hebræa jam panibus bene pasta, cùm rapere cogitaret Christum, & Regem constitere, fugit ipse in montem solus. At verò in cruce in tantis tormentis titulum Regis non recusavit. Nimirum ab hominibus Rex creari noluit, uti Pilato dixerat: Regnum meum non est de hoc mundo. Deinde Iudæorum inconstans ingenium, suis dumtaxat commodis intentum, & quòd homines illi Herodis subditi essent, regnum non acceptandum cuivis prudenti suaserit. At Christus jam cruci affixus nomen regium non detrectavit, ut sciret orbis, suum hoc regnum morte comparatum. Factus est principatus ejus super humerum ejus. Idcirco, Dicite filia Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Ergo dicite in gentibus; quia Dominus regnavit à ligno. Ita legit hunc Psalmum Augustinus, septuaginta Interpretes secutus. Ita legit Iustinus Philosophus & Martyr in Dialogo, quem cum Tryphone Iudæo Ephesi instituit. Ita legit Tertullianus libro adversus Iudæos, & libro 3. contra Marcionem. Ita legit Arnobius hunc ipsum Psalmum interpretatus. Ita legit Venantius Fortunatus, Pictaviensis Epif. t qui hymnum his ipsis verbis insigniit: Regnavit à ligno Deus a. Ita legit Theodulphus Aurelianensis Episcopus. b Ita legit Bernardus Claravallensis Abbas. Ita legit S. Leo Pontifex, Sermone quarto de Passione Domini. Sed & ipse carminis sacri contextus hoc desiderat, qui subjungit: Tunc exultabunt omnia ligna silvarum. Ergo inextincta est in Christum invidia Iudæorum, qui è Psalmo voculas illas, à ligno, eraserunt nequissimè.

Ergo Rex est Christus, qui à ligno Hierosolymis regnavit.

6. Dei Filius venalè sese exponit.

Pf. 67. v. 2. Cur Christus dicitur Iesus.

Matth. c. 1. Nazareus.

Isa. c. 53. v. 1. & 2.

Joan. c. 6. vers. 15.

Joan. c. 18. vers. 36.

Isa. c. 9. v. 6. Matth. c. 2. vers. 5.

Pf. 95. v. 10. Tertull. adversus Iudæos, c. 10. p. 170. & c. 12. pagin. 127. c.

19. p. 811. & c. 21. p. 812. + Vici am. 170. inter plurima sacra carmina scripta hinc.

Vexilla regis produnt, & c. a In hymno ad diem Palmarum.

b Bern. ser. 8. de 7 signaculis. tom. 1. m. 122.

Alia causâ scripti tituli, quia: Gen. 35. vers. 20. Crux fuit sepulchrum Christi. 2. Fuit Ferculum. Cant. c. 3. vers. 9. Fuit trophæum exornatissimum. a Gen. 7. 9. vers. 11. b. Cor. c. 1. vers. 9. 4. Crucifixus Iesus verè liber intus & foris scriptus. c. Apoc. c. 5. vers. 1.

IVDAEORVM hoc est, confitentium & laudantium, qui Abraham filii sunt spiritus, quibus cor circumcisum est, hi noxas suas cum latrone respiciente, & agnoscentibus & deplorant, crucem complexantur, osculantur spinas, gloriantur inter flagella ob Christum, vitam agunt in higni patientia, hilaritate, constantia inter perpetuas gratiarum actiones: hi veri sunt Iudaei. Importunissimis olim precibus Hebraei a Sannuce Regem postulantes, Rex erit super nos, inquit, & erimus nos quoad, sic ut omnes gentes, & iudicabit nos Rex noster, & egredietur ante nos, & pugnabit bella nostra pro nobis. Verè bellum nostrum pugnavit pro nobis Dominus Iesus; tela & vulnera ipse unus exceperit, ut nos tueretur invulneratos. Nobilissimus Atheniensium Rex Cotrus, ut supra demonstratum, quod etiam Aug. narrat, audito oraculo, dissimulato habitu certae se morti ingessit. Christus est testamentarius & Rex noster. Vbi autem testamentum est, inquit Paulus, mors necesse est, ut intercedat testatoris.

Ergo Rex Christus, sed ubi diadema, sceptrum, purpura solum? Vbi famulitium, ubi aula, ubi ariarium? Num diadema spiritus, arundo sceptrum, purpura chlamys, crux thronus? Desertissimus est ab omnibus. Caeci mortales! Regnum illius non est de hoc mundo, amor illum deserere non potest; hic sceptrum & coronam, hic ariarium & aulam, hic numerolissimos educit exercitus, qui hostes omnes debellent. Si ergo peccatis onerati sententiam decretoriam formidemus, en crucifixum Iesum salvatorem. Si obrektorum ora velut foetida sepulchra horreamus, en Nazarenum florem fragrantissimum. Si nimium adversa premant, obruantque en Regem & vindicem, qui regnum promissit immortale, qui suos è cruce in paradysum solet ducere, modò cum illo & pro illo petiamur constanter.

Hic illud de crucis titulo memoratu dignum occurrit, quod in rebus gestis S. Teresae optimè fide narratur. Duæ sorores Catharina & Maria patrè habuerunt Sanchium Rodericum, opulentum & nobilem Hispanum. Catharina aëno ætatis decimoquinto ad mundi leges examussim facta, nuptias atque conjugium, & non nisi nobilissimum, anhelabat, vanitati addictissima. Fortè evenit, ut in cubiculo, Christi crucifixi effigiem attentius aspiceret, & titulum crucis legeret, Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum. Hic intimè pectus transfigi sensit, unde uno pene momento adeò immutata est, ut alium profus hominem, mentem aliam induerit. Ea enim animo illius lux oborta, ea propriae vilitatis ac miseriae notitia infusa, tam ingens pro Christo patiendi desiderium injectum, ut vitæ austerioris & sanctioris inchoandæ flammâ, supra quam credi potest, coæperit inardescere. Nec diu cunctata, mox castimoniam ac paupertatis voluntariae votis Deo se obligavit. Hinc insolitarum actionum admirandæ series. Triennio toto parentes precibus a suis, licet irritis, fatigavit, potestatem faceret, conobis Virginum, & Religioni perpetuæ se consecrandi. Non raro in arcam domesticam descendit, & vultum frigidâ perfusum, illico soli sicandum exposuit, ut factò formæ dispendio, omnes à sui conjugio dederet. Abjecto lautiore vestitu, vilem amplexa, horas dici aliquot orationis studio impendit. Et quandoquidem à parentibus interdiu diversè occuparetur, integras pæne noctes precibus dicabat. Per omnes quadragintadialis jejunii continuos dies loricae hamis ferreis contextam, nudo corpori appressam gestavit. Nec defuerunt graves morbi & dolores, quibus virginis constantia annis quindecim Deus exercuit. Octennio ipso Catharina omni membrorum usu destituta, lecto affixa jacuerat. Quo toto tempore lentâ pthiisi, & cõtinuis ferè febribus jactata, demum articulari etiam morbo, manus pedesque acerrimè cruciata, jam vivum cadaver vix amplius spirabat. Hos in-

1. Reg. c. 8. v. 19. & 20

Aug. li. 18. de civi. Dei c. 29. p. 226. Heb. c. 9. vers. 15.

Frans. Jeco Ribera in vita S. Teresae l. 3. c. 3. admiranda profus & sua narratio.

ter dolores tantos, illa tamè fiducia ingenti, ausa suis dicere, si vel menfè unico valetudinem sibi Deus restitueret, certissimè se documentum divinæ voluntatis fore, in lubeundo quod condidisset cenobio. Verum post morbos & dolores auctiores, & ulteriores ut videbatur, cum morte luctam, denique valetudinem integram recepit. Hic illa non quiescere, nihil cessare, dum perjurimas, easque incredibiles & maximas difficultates eluctata, unâ cum sorore natu minore Mariâ, cenobium suis facultatibus condidit. Neque fortunas tantum suas omnes, ambæ sorores virginum sacrarum collegio assignarunt, sed in illud insuper se concluderunt, & arctissimo Religiosis sacramento obligarunt, reliquâ omni vitâ operaturæ Deo.

Tanta morum vitæque mutatio, ab unica Domini tituli lectione sumpfit exordium. Tanti fuit hinc Christianæ auctioris titulum attentius legisse. Hinc documenta nobis suggeruntur complura.

§. VII. Documenta à scripto hoc titulo.

I. Venite, emite absque argento, non merces tantum, & vestes pretiosas, sed & ipsam huius auctioris inscriptionem, titulum ipsum. In latæ impugnationibus, & adversis omnibus erigendus est animus ad Christum Iesum crucifixum, simili precandi formulâ: IESU Nazarene, Rex Iudaeorum, miserere mei. Certum hinc solatiû & auxilium. Nunc scimus, Iesu quibus elogiis afficiendus sit Christus. Antehac quaestiois erat: Quem homines dicunt esse filium hominis? Adrogatum hunc varî varia responderunt. Jam dissoluta est quaestio. Filio hominis in crucem erecto titulus iste congruit: Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum.

Refert Misnensis Ecclésiastes, confuvisse hominem Christianum nec ire cubitum unquam, nec surgere, quin, Christi patientis memor, diceret, Iesu Nazarene, Rex Iudaeorum, miserere mei: unâ etiam signum crucis effingens adderet: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Quâ quidem precatiunculâ, non aliud nisi felicem obitum rogabat. Non visus est, quod toties petiisset, impetrâsse. Nam morte subitâ extinctus est. Mox tutelaris genius recedens, & in tenebris rapto imminere dæmones videbantur. Sed brevi Angelus tutor rediit, & Iudicis nomine hanc in eum sententiam dixit: Tu quidem prout mores tui merebantur, flammis eras addjendus, sed nunc parci tibi iudex, ob quotidianâ sui nominis memoriam & cultum. Ad corpus redi, & vitam emenda. Revixit, & vitam longè sanctiorem instituit, denuo felici, uti rogaverat, obitu defunctus. Reverâ ingens spondet subsidium sanctissimi nominis quotidiana veneratio.

II. Documentum. Titulum honoris Christus à tergo collocari voluit, calumniatores & hostes à fronte habuit, caput hostibus, non titulo inclinavit. Imitatores Christi, laudes suas & encomia, virtutes suas & beneficia in alios collata, & quidquid arrogantiam animare solet, oblivione piâ sepeliunt; delicta & errores suos, & quidquid animi submissionem auget potest in oculis habere. Quod & Regius Paltes docens, Peccatum meum, inquit, contra me est semper. Scelerum mea in conspectu meo posita cruciare me assidue velut jaculum, & fodere non cessant. Non nego, non excuso, non defendo, sed agnosco mea peccata, & de illis perpetuo cum animi dolore cogito.

Caput inclinandum hostibus, non amicis solum blandè mulcentibus. Si enim diligitis eos qui vos diligunt, Mercedem quam mercedem habebitis? nōne & publicani, nōne & ethnici hoc faciunt?

III. Admirandam Dei providentiam in rebus omnibus hie maximè obtusepescamus & veneremur. Aliter Pontius Pilatus, aliter Spiritus sanctus characteres formavit, eadem tamen prodierunt verba. Pilatus

nus sui honoris minimè oblitus, multò minùs sui Filii Deus. Pilatus ita composuit verba, ut quidquid opponeretur, evaderet. Spiritus divinus scriba optimus, velociter & venustè quovis calamo, etiam ramento fulfurato scribens, Pilati manum rexit. Romanus hic Præses instrumentum & penna fuit, obtusa certè ac malignè respondens, ea ipsa tamen aptissimam dedit scripturam. Et quemadmodum potens est Deus de lapidibus ista suscitare filios Abrahæ, ita Apostolos, Martyres, Confessores ex hominibus improbissimis. Mors Christi omnibus in orbem erat evulganda. Pilatus hac in re primus Apostolus, hoc mysteriù titulo scripto publicavit. Eodem die latro, primus velut Martyr promissum audivit: Hodie mecum eris in paradiso. Illo ipso tempore Centurio Romanus, quasi primus Christi Confessor, Verè, inquit, filius Dei erat iste. Nimirum quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes; & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia; & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret.

IV. Qui Angelorum ordinibus inferri desiderant, hic prius nomen & titulum emereantur exercitate patientiæ. Nam si commortui sumus, & convivimus: si similes sumus & conregnabimus: si compatimur, ut & conglorificemur. Sacerdos non initiatur sacris, nisi antè titulum mensæ obtinuerit: Pontifex futurorum bonorum neminem libro vitæ inscripsit, nisi notum, & clarum patientiâ in iis omnibus tolerandis, quæ Deus immittit toleranda. Servator Christus mediâ morte ad gloriâ extolli cœpit, è tormentis & ludibriis ad regnum, è cruce in paradisiû: quoniâ per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Et nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Hæc semita ducit ad vitam; aberras, & ad mortem tendis, qui viâ graderis voluptariâ.

V. Constantia Præsidis in scripturâ tituli tuendâ. Hic nos quotidie hallucinamus; optimè scripta, pessimè mutamus. Dispungimus, eradimus, lituris abolimus, quæ animo sanctè conceperamus. Propositum tum denique bonum est, cum tenax & firmum est. Miror, inquit Paulus, quod sic tam cito transferimini ab eo, qui vos vocavit in gratiam Christi. Adversus tentamenta cæcodaemonis voluntate opus est inflexibile. Turbat veterator stygius, & vellat, hoc modis omnibus persuadere nititur, ut omittamus bene cœpta, vel saltem differamus. Cui animus præsto est, respondet: Quod scripsi, scripsi; quod feci, infectum nolo. Varius & mutabilis fuit Pilatus hac totâ iudiciariâ causâ, sed scribendo titulo nec litterulâ cessit. Emendari tabulam Iudæi cupiunt. Frustrâ. Formam aliam suggerunt. Actum est; nec apicem mutabit. Erroris caulam aperiant. Sed nec hilum proficiunt. Quod scriptum est, jam fixum & statutum est.

Non sine admiratione Augustinus de tribus ex Orientem Magis differens, Quid tantopere, inquit, aliena gentio regem nosse & adorare cupierunt? Numquam hoc tantâ devotione requirerent, tanto pietatis affectu desiderarent, nisi eum cognoscerent Regem Iudæorum, qui Rex est etiam seculorum? Hinc & Pilatus nonnullâ utique aurâ veritatis afflatus est, quando in ejus passione titulum scripsit, quem Iudæi conati sunt mendosè emendare. Advertamus itaq; magnum hoc & mirabile sacramentum. Magi ex gentibus erant, ipse etiam Pilatus ex gentibus. Illi stellam viderunt in calo, iste titulum fixit in ligno: utrique tamen non Regem gentium, sed Iudæorum vel quærebant, vel agnoscebant. Iudæi verò ipsi nec stellam secuti sunt, nec titulo consenserunt. Ambrosius loquentem præsidè sistens, Non scripsit, ait, qua vobis placerent, sed qua etas futura cognosceret: habeat Helena, qua legat, unde Crucem Domini cognoscat. Deus decretû suum non vult mutari. Ita nos ad omnia seu mundi, seu carnis, seu diaboli tentamina respondeamus: Quod scripsi, non deleo; quod

statui, non mutò, nec punctulo in rectè cœptis cedo. VI. Titulum, Regique nomen Christus supra caput. non ad pedes habuit: nam Christi regnum non crudele, non tyrannicum, sed cælestè, sed æternum. Oraculum Gabrielis Angeli permanfurum est: Regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis. Tyranni regiam potestatem pedibus gerunt, subditos, quos spoliati, conculcant: Rex, Christus suos, ut pastor ovem, in humeros attollit. Benedictum quod venit regnum patris nostri David. Asellâ totum hoc regnum vehabatur: Regnum quod nobis Christus Iesus crucifixus Nazareus à patre obtinuit, non nisi à veris humilibus & patientibus adiri potest. In humilitate ac patientiâ possidebitis non tantum animas vestras, sed & regnum vestrum.

CAPUT X. De tenebris mortem Christi precedentibus.

AMERLANES orbis terror, Genebrardo teste, solitus est primo die obfidionis, loco maxime conspicuo candidum tentorium oculis obfessæ urbis obijicere. Si deditiõ facere urbs recusatet, die altero tentorium figebat purpureum. Si nec tum ea urbs se dederet, tertio demum die tabernaculum nigrum ponebat. Et primo quidem die obfessis significari juhebat, si in fidem ac deditiõnem se suâque sibi traderent, indemnes omnem gratiâ experturos. Si perfliterent hostiliter repugnare, demetenda capita, & sanguinem hauriendum tentorio rufico minabatur. Si & minas spernerent, atrum tentorium, omnia non tantum sanguine huscenda, sed flammis vastanda, in cineres redigenda prænuntiabat.

Filius Dei Christus Iesus, non orbis terror, sed amor & Deliciâ gentis humanæ, quod primâ omnium paginâ præfamur, orbem à servitute satanæ vindicaturus, & jugo suavi subiecturus, sub mortis suæ tempus triplici colore posuit tabernaculû. Album in summa præmâ cenâ, linteo se præcingens & Corpus Sanguinemque suum candore panis tectum porrigenis. Purpureum fixit in prætorio Pilati, ad columnam cæsus, sanguine opertus, vepribus redimitus. Nigrum tetendit, cum horrendas orbi tenebras immisit. Tenebræ factæ sunt in universam terram, atque in horam nonam, & obscuratus est sol. De inultatis his tenebris hoc capite differendum.

S. I. Eam solis obscuratiõnem & tenebras fuisse prodigiosas.

Pridie Christi morientis in geminis lucidissimis stellis, Domini Iesu oculis, facta est eclipsis. Et velaverunt eum, & percutiebant faciem ejus, & interrogabant eum dicentes: Prophetiza, quis est, qui te percussit? Die mini Iesus altero secuta est solis & lunæ defectio, qualem orbis numquam vidit. Testes oculati quinque. 1. Matthæus Levi, Telonarius, Hebræus, qui Hierosolymis hoc numquam dixisset, nisi certissimum omnibus fuisset. 2. Marcus qui Romæ scripsit. 3. Lucæ oculati tenebras, qui Antiochiæ in Græciâ id vidit. 4. & 5. Dionysius Areopagita & Apollonius non dum Christiani, hos solis & lunæ labores admiratione summâ contemplati. Phlegon Adriani Imperatoris Chronographus, Quarto anno, inquit, ducentesimæ secundæ Olympiadis, dies horâ sextâ ita in tenebrosam noctè versus est, ut stellæ in cælo sint visæ. S. Martyr Lucianus, Perquirite, inquit, in Annalibus nostris, & invenietis temporibus Pilati, fugato sole, interruptû tenebris diem. B. Matthæi verba sunt: A sextâ autem horâ tenebræ factæ sunt super universam terram, usque ad horam nonam. Diem Hebræi in horas duodecim diviserunt:

Christi regnû non crudele, sed cælestè & æternum. Luc. c. 1. vers. 33. Marc. c. 11. vers. 10.

Genebrardus in sua Chronologia ad annum 1407. pag. 699.

Tabernaculû Christi triplicis coloris: 1. Album in ultimâ cenâ. 2. Purpureum, in prætorio Pilati. 3. Nigrum, cum tenebras orbi immisit. Luc. c. 23. v. 44. & 45.

Eclipsis in oculis Domini Iesus, In sole & lunâ. Quinque oculati tenebras, Luc. c. 23. v. 44. & 45.

Matth. c. 27. vers. 45. ita

